

tenetur ex iustitia eam iterum restituere. Vide d. verb. BENEFICIATUS, art. 3, a n. 3 ad n. 7, et art. 1, a n. 36 ad 62.

(31. Clerici autem incolæ et cives urbis Romanæ, qui in ea vel ejus districtu decesserint, possunt libere et licite, tam inter vivos quam mortis causa de bonis ecclesiasticis superfluis disponere etiam ad causas profanas. Vide dict. verb. BENEFICIATUS, art. 2, num. 8 et 9.

(32. Regulares omnes professi, tam superiores quam subditi, nequeunt ullam facere testamentum. *Communis*, ac certa. Vide verb. REGULARES, art. 1, n. 62.

(33. Neque regulares testari possunt ad pias causas. *Communis*. Vide *ibid.*, num. 64.

(34. Imo neque de licentia prælati seu superioris. *Communis*. Vide *ibid.*, n. 64.

(35. Nec possunt regulares testari, etiamsi ante professionem sibi aliquam summam suorum bonorum reservassent cum facultate testandi. *Communis*. Vide *ibid.*, n. 65.

(36. Quinimo regulares professi neque licet testamentum a se conditum ante emissam professionem moderari per viam declarationis. Vide *ibid.*, n. 66.

(37. Possunt autem regulares professi testamentum a se factum ante professionem interpretari et declarare, si declaratione aut interpretatione egeat, quia hoc non est disponere de aliquibus bonis, sed declarare et explicare dispositionem a se factam, quando poterant illam facere. Novarius, in *Lucerna regularium*, verb. *Testamentum*, num. 7; Portellus, in *Dubiis regularium*, verb. *Testamentum*, num. 2; Lezana, in *Summa, qq. regular.*, verb. *Testamentum*, num. 2; Rodriguez, tom. III, q. 69, art. 3; Sanchez, lib. VII *Moral.*, c. 11, n. 16; Gozzadin., consil. 41, n. 15, 16, 17; Reginald., lib. XVII, cap. 27, n. 297; Moneta, *De commutat. ult. volunt.*, cap. 5, q. 1, num. 14; Barbosa, *ad concil. Trident.*, sess. XXV, *De regularibus*, cap. 16, n. 21, cum aliis ibi citatis. Vide verb. NOVITIUS, num. 55.

(38. Novitius potest revocare testamentum a se factum, sive ante sive post ingressum religionis, et durante novitiatu aliud condere. Vide d. verb. NOVITIUS, num. 50.

(39. Novitius in testamento nihil potest sibi reservare ad effectum testandi de illo post professionem. Vide *ibid.*, n. 51.

(40. Potest tamen novitius in suo testamento præcipere, ut aliquid ex ejus bonis etiam post professionem suam quotannis expendatur in pios usus, seu quod alicui solvatur annuum legatum, vel ne quid de eis alienetur, et hujusmodi. Vide *ibid.*, num. 52.

(41. Si novitius ante professionem testari omittat, succedit in ejus bona, actiones et jura monasterium, si sit capax bonorum; si autem monasterium sit incapax, succedunt consanguinei ab intestato. Vide *ibid.*, n. 53.

(42. Post professionem emissam non potest religiosus testamentum ante professionem factum revocare, quamvis, ut supra

dictum est, possit ipsum declarare. Vide *ibid.*, n. 54 et 55.

(43. Novitii possunt, sive ante ingressum religionis, sive etiam tempore novitiatus testamentum condere, etiam ante duos menses proxime præcedentes professionem, et sine licentia episcopi vel ejus vicarii generalis, non obstante decreto conc. Trid., sess. XXV, c. 16, *De regularibus*, quia ibi non admittitur illis facultas testandi, sed solum disponendi inter vivos, non servatis iis quæ ibi præscribuntur. Vide verb. NOVITIUS, num. 55.

(44. Qui possint vel non hæredes institui in testamento? Vide verb. HÆRES per tot.

(45. Exsecutores testamentorum sunt et dicuntur illi qui, vel ex dispositione legis, vel testatoris, vel iudicis, exsequuntur defuncti voluntatem. Sic in re *Communis*.

(46. Exsecutores testamentorum alii sunt legitimi, alii testamentarii, alii dativi. Exsecutores legitimi sunt et dicuntur illi qui ab ipsa lege seu jure dantur, sive quibus munus exsequendi a lege competit. Exsecutores testamentarii sunt qui ab ipso testatore in testamento designantur seu deputantur. Exsecutores dativi sunt qui a iudice vel magistratu dantur casu, quo hæres institutus exsecutor esse nequit, aut designatus in testamento munus exsequendi accipere nolit vel non possit. Ita in re doctores communiter; argum. tot. titul., ff. *De testament. tut.*, et titul., ff. *De tutoribus et curatoribus*, ubi tutores alii sunt legitimi, alii testamentarii, alii dativi.

(47. Si nullus a testatore sit designatus seu deputatus in testamento exsecutor, ipso jure exsecutor est ejus hæres, qui de jure debet integram defuncti voluntatem etiam quoad legata exsequi. *Communis*, arg. cap. *Nos quidem* 3, et cap. *Si hæredes* 6, *De testament.*, l. *Nulli* 28, cod. *De episc. et cleric.*, et novell. 131, cap. 11.

(48. Excipiuntur tamen ea quæ pro redemptione captivorum vel pauperum alimentis aut aliis causis piis relicta sunt. Horum enim executio, non ad hæredes, sed ad episcopum loci, tanquam patrem pauperum et miserabilium personarum, ac piarum defunctorum voluntatum exsecutorem de jure pertinet, si nullus alius sit exsecutor designatus. Sicuti etiam, si hæres aut exsecutor designatus voluntatem defuncti exsequi negligit. Abbas, in citat. cap. *Nos quidem* 28, num. 4; Covarruv., *ibid.*, n. 8; Silvester, verb. *Testamentum* 2, q. 8; Molina, *De justitia*, disp. 247, num. 4; Pirrhing., *loc. cit.*, num. 101; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 774 et 775, et alii passim, per text. in c. *Nos quidem* 3, cap. *Si hæredes* 6, et c. *Tua nobis* 17, *de testamentis*; l. *Hæreditas* 50 ad finem, ff. *De petit. hæredit.*; l. *Nulli* 28, cod. *De episc. et clericis*, et novella 131, c. 10 et 11. Et conc. *Trid.*, sess. XXII, c. 8, *De reform.*, ibi: « Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus a jure concessis omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate quam inter vivos, sint exsecutores. »

(49. Imo episcopus potest compellere exsecutores testamentarios ad exsequendas pias voluntates defunctorum, etiamsi testator hoc interdixisset. *Communis*, textu expresso in cap. *Tua nobis* 17, *De testamentis*, ibi: « Cum igitur in omnibus piis voluntatibus sit per locorum episcopos providendum, ut secundum defuncti voluntatem universa procedant, licet etiam a testatoribus id contingeret interdici; mandamus quatenus exsecutores testamentorum hujusmodi, ut bona fideliter et plenarie in usus prædictos expendant, monitione præmissa compellas: » juncto ejus summario sic expresse dicente, ibi: « Episcopus compellit fideicommissarios seu exsecutores testamenti ad exsequendas pias voluntates defunctorum, etiamsi testator hoc interdixisset. » Et sic pluries decrevit sac. congr. Conc. Vide verb. ADMINISTRATOR, a n. 3, ubi referuntur decreta.

(50. Exsecutores testamenti deputari possunt a testatore unus vel plures, sive ex hæredibus, sive ex extraneis, sive clericis, sive laicis. Molina, *loc. cit.*, n. 6; Layman *loc. cit.*, n. 2; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 102; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 776, et alii communiter, per textum in cap. *Joannes* 19, *De testamentis*, ibi: « Joannes clericus, et P. laicus exsecutores ultimæ voluntatis; » et concordant c. *Tua nobis* 17, eodem.

(51. Etiam feminae esse possunt exsecutrices testamentorum. *Communis* cum supradictis doctoribus, per text. in cap. *Nos quidem* 3, *De testamentis*, et l. *A filio* 15, *De aliment. legat.*

(52. Item etiam minores 25 annis possunt esse exsecutores, dummodo septemdecim annos excesserint. Hæc enim ætas sufficit, ut quis sit procurator ad negotia; c. *Qui generaliter* 5, § fin. *De procuratoribus* in 6. Sic Covarruv., *loc. cit.*, n. 4; Molina, *loc. cit.*, n. 14; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 102; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 776, et alii passim.

(53. Exsecutores testamentarii possunt esse etiam religiosi omnes (exceptis Fratribus Minoribus); dummodo ad id licentiam habeant a legitimo suo superiore. *Communis*, per clarum text. in c. *Religiosus exsecutor* 2, *De testamentis*, in 6, et *Clementina Religiosis*, *De testamentis*. (54. Per superiorem autem, qui talem licentiam dare potest, intelligitur superior localis seu prælatus conventus, monasterii aut domus religiosæ, nisi speciales constitutiones alicujus religionis aliud ordinent. Pirrhing, *loc. cit.*, n. 108; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 777; Sanchez, lib. VI *Moral.*, cap. 11, n. 15 et 16; Franc., in cit. cap. *Religiosus exsecutor*, n. 1; Laym., *loc. cit.*, et alii passim.

(55. Si religiosus absque licentia superioris munus exsecutoris testamentarii, sive ad causas profanas, sive ad causas pias suscipiat et peragat, adhuc per eum gesta sunt valida. Felin., in cap. 2, *De judiciis*; Layman, *loc. cit.*, c. 11, n. 5; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 109; Sanchez, *loc. cit.*, cap. 11, n. 44; Barbosa,

lib. I *Jur. eccles. univers.*, cap. 42, n. 65; Azor., tom. I *Instit. moral.*, lib. XII, cap. 11, q. 1; Lezana, in *Summa quest. regular.*, verb. *Testamentum quoad regulares*, n. 4, et alii plures; et ratio est quia, licet sacri canones prohibeant, tamen non annullant executionem a religioso absque licentia superioris factam, adeoque talis executio est quidem illicita et peccaminosa, sed non est irrita et invalida. Tum quia, quamvis religiosus *velle et nolle* non habeat; cap. *Si religiosus* 27, *De election.*, in 6, et cap. *Religiosus* 2, *De testamentis*, in 6, cap. *Religiosi* 5, *De sepulturis*, in 6, habet tamen consensum naturalem, qui una cum consensu testatoris sufficiens esse videtur ad hoc officium; arg. l. *Filiusfamilias*, § *Veterani*, ff. *De procuratoribus*, ubi deciditur quod licet miles esse nequeat procurator in judicio, tamen, si non repellatur, actus ab eo gestus valeat.

(56. Oppositum tamen non improbabiler tenent Covarruv., *De testament.*, cap. 17, n. 2; Molina, *loc. cit.*, n. 9; Silvester, *loc. cit.*, q. 2, dict. 3; Franc., in cit. cap. *Religiosus* 2, n. 2, *De testamentis*, in 6, et alii, cum quibus videtur inclinare Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 279, quamvis n. 278 dicat quod aliam sententiam affirmativam cum communi aliorum tenet Felinus, in cap. 2, *De judiciis*; Layman, *loc. cit.*, num. 5; Pirrhing, *loc. cit.*, num. 109; Sanchez, *loc. cit.*

(57. Fratres Minores nullatenus possunt esse exsecutores testamentorum, neque ad causas profanas, neque ad causas pias, neque a superioribus potest eis ad id licentia concedi. *Communis*, text. expresso in *Clementina Exivi* 1, § *Verum etiam*, *De verb. signif.*, ibi: « Prædictis fratribus non licet, nec competit, quia potius (considerata sui puritate status) debent sibi scire interdictum quod hujusmodi executionibus et dispositionibus se exponant, cum hæc sæpius absque litigio, et contradictione, vel administratione pecuniæ nequeant expediri. »

(58. Possunt tamen Fratres Minores dare ad id consilium exsecutoribus a testatore deputatis. *Communis*, textu expresso in citat. *Clementina Exivi*, § *Verum etiam*, ibi: « Verumtamen in his exsequendis dare consilium ipsorum statui non obsistit, cum in hoc ipsis circa bona temporalia nulla jurisdictio, sive actio in judicio, sive dispensatio tribuatur. »

(59. Insuper potest testator committere alicui Fratri Minori, ut ipse denominet unum vel plures exsecutores. Et etiam præcipere potest exsecutoribus, ut non nisi illis pauperibus vel causis piis hæreditatem, vel legata distribuant, quos dictus Frater Minor elegerit, designaverit vel nominaverit. Et in tali casu id licite Frater Minor perageret. Sic Barbosa, in cit. *Clementina Exivi*, n. 26; Covarruv., *De testamentis*, c. 17, n. 1; Abbas, in *Clementin. Religiosus*, n. penult., *De relig.*; Sanchez, lib. VI *Moral.*, c. 11, n. 32 et 41; Rodri-

quez, *Quæst. regular.* tom. III, q. 70, art. 2; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 783; Bartolus ibi citat. et alii contra Molinam, et alios a Sanchez citatos: et ratio est quia in tali casu cessat motivum, et ratio prohibitionis, cum hoc munus sine ullo litigio et contradictione, vel administratione pecuniæ omnino exsequi valeat Frater Minor, ut de se patet: cessante autem ratione et causa legis vel obligationis, cessat lex seu obligatio ipsa. L. *Adigere* 6, § 2, ff. *De jure patronat.* Cum ratio legis sit anima legis. L. *Cum ratio* 7, De bonis damnatorum, adeoque, etc.

Hinc concluditur quod testatorum voluntates Fratres Capuccini, et alii minoritæ exsequi possunt, nominando vel eligendo ad subsidia dotalia et ad beneficia, ac juvenes ad seminaria. Sic sacra congregatio Concilii in *Papian.* Subsidii dotalis die 18 Augusti 1731, ex *Bullario Capuccinorum* tom. I, pag. 187, ubi refertur integra hæc causa cum sua resolutione et egregiis notis. *Vide* decreta ad rem in appendice h. tomi.

(60. Regulares exsecutores testamentarii seu ultimarum voluntatum tenentur reddere rationem administrationis seu executionis episcopo; et si in hoc deliquerint, possunt ab ipso puniri. *Communis*, textu expresso in Clementin. *Religiosis*, De testamentis, ibi: «Religiosis etiam exemptis deputatis ad executionem cujuslibet ultimæ voluntatis circa ipsius executionis officium (quod utique non possunt, nisi a superiore suo petita super hoc licentia et obtenta, suscipere) volentes præscindere materiam delinquendi, Pontificiæ constitutionis auctoritate statuimus, quod tales (etiamsi prælationis fungantur officio) locorum ordinariis debitam reddere, ipsique ordinarii absque dolo, fraude seu negligentia de susceptæ executionis officio teneantur exigere rationem; illos quos circa id deliquisse repererint, in aliorum exemplum pœna debita (quocunque non obstante privilegio) puniri.»

(61. Imo regularis exsecutor ultimæ voluntatis defuncti, quamvis ei secreto communicatæ, tenetur adhuc episcopo requirenti aperire summam, et circa quæ sit distribuenda, ac rationem administrationis reddere, et tunc est eidem fides adhibenda, si juratus deponat, et concurrant probabiliter conjecturæ de verisimili voluntate testatoris. Sic expresse Fagnan., in c. *Tua nobis* 17, De testam., num. 61, testans hunc casum suo tempore contigisse Mediolani, et in hanc sententiam a sac. congregat. Conc. scriptas fuisse litteras ad card. Borromæum archiep.

(62. Exsecutor designatus seu deputatus a testatore non potest ordinarie compelli ad acceptandum et exsequendum tale munus, sive dispositio sit ad causam profanam, sive ad causam piam. Postquam tamen acceptavit expresse vel tacite, omnino etiam invitatus cogi potest, ut defuncti voluntatem exsequatur. Abbas, in cap. *Joannes* 19, n. 3, De testamentis; Covarruv, *ib.*, n. 3; Moli-

na, disp. 248, n. 3; Pirrhing, *loco citato*, n. 113; Reiffenstuel, *loco citato*, n. 748, et alii communiter, arg. cit. c. *Joannes* 19, De testam., ibi: «Post susceptum mandatum cogi debent.» Et ratio est, quia universaliter loquendo, ut expresse habetur § *Mandatum* 11, inst. *De mandato*: «Mandatum non suscipere cuilibet liberum est; susceptum autem consummandum est.»

(63. Dicitur autem notanter ordinarie, quia aliquando ob rationabilem causam potest episcopus clericum in testamento exsecutorem designatam compellere, ut tale munus suscipiat, præsertim ad exsequenda pia legata, si non ut exsecutorem testamentarium, saltem ut delegatum, seu commissarium suum, arg. cap. *Pastoralis* 28, De offic. delegat. Et ratio est quia universaliter potest episcopus, quando ipsi aliqua executio competat, munus suum alteri delegare, et delegatum, ut obediat, si sit suus subditus, compellere. Sic Abbas, *loco citato*; Silvester, verb. *Testamentum* 2, q. 3, dict. 1, et alii supra citati, arg. l. *In causarum delegationibus*, cod. *Qui pro sua jurisdictione*. Et ita judex laicus ob rationabilem causam poterit interdum laicum suum subditum cogere ad munus exsecutoris suscipiendum et exsequendum. Sic citati doctores arg. cit. l. *In causarum delegationibus*.

(64. Exsecutores tenentur, quamprimum possunt, exsequi ultimam voluntatem, nisi certum tempus ab ipso testatore sit designatum. *Comm.*, arg. c. *Si hæredes* 6, De testamentis, et l. *Cum res* 47, ff. De legat. 1, ubi expresse præcipitur, ut legata sine mora præstentur. *Vide* verb. *LEGATUM*, n. 41 et 42.

(65. Tam judex ecclesiasticus quam laicus potest compellere exsecutores laicos ad exsequendam voluntatem defuncti, sive dispositio sit ad causam profanam, sive ad causam piam, ita ut hæc causa sit misti fori, et detur locus præventioni. *Communis*. Et quidem quod id possit episcopus seu judex ecclesiasticus, si dispositio sit ad causam piam, etiamsi testator sit laicus, habetur decisum in c. *Tua nobis* 17, De testamentis, Et concordat c. *Nos quidem* 3, et cap. *Si hæredes* 6, eodem. Et quod id possit etiam judex laicus, quamvis dispositio sit ad causam piam, patet ex novella 131, cap. 10, ibi: «Si quis ædificationem venerabilis oratorii, aut xenodochii, aut ptochii, aut orphanotrophii, aut nosocomii, aut alterius venerandæ domus in novissima voluntate fieri disposuerit... compleri jubemus providentia locorum episcopi et civilis judicis.» Quod autem id possit judex laicus in casu, quo dispositio sit ad causam profanam, et testator et exsecutor sit laicus, est extra controversiam indubitatum apud omnes. Quod vero in tali casu id possit etiam episcopus, quamvis testator et exsecutor ipsius dispositionis ad causam profanam sit laicus, tenet (teste Covarruv. *loco citato*, n. 3, et Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 789). *Communis* doctorum, arg. cit. cap. *Si hæredes* 6, De testamentis, ubi sine ulla dis-

inctione, an dispositio testatoris sit ad causam piam vel profanam, et hæres, seu exsecutor sit laicus vel ecclesiasticus, tribuitur episcopo facultas compellendi hæredes seu exsecutores ad exsequendam defuncti voluntatem, ibi: «Si hæredes jussa testatoris non adimpleverint, ab episcopo loci illius omnis res, quæ eis relicta est, canonice interdicitur cum fructibus et cæteris emolumentis, ut vota defuncti adimpleantur.»

(66. Judex autem laicus nullimode compellere ad id potest exsecutorem clericum, cum judici laico nulla competat jurisdictio in personas ecclesiasticas. *Communis*, per text. in c. *Bene quidem* 1, dist. 96, c. *Ecclesia S. Mariæ* 10, De constitutionib., c. *Cum laicis* 12, De rebus eccles. alienand. vel non, c. *Decernimus* 2, De judiciis, cum similibus.

(67. Judex, præsertim ecclesiasticus, statim post aditam ab hærede hæreditatem, compellere potest exsecutores, ut voluntatem defuncti executioni mandent, quamvis testator id expresse ei inhibuerit. *Communis*. Et quidem quoad primam partem patet ex juribus adductis *sup.* n. 63, juncta l. *Si domus* 71, § 2, ff. *De legatis* 1, ubi cum exsecutores jubeantur voluntatem defuncti statim adimplere, sequitur clare, quod possint statim ad id compelli. Quoad secundam autem partem, nempe quod exsecutores possint ad id compelli, quamvis testator id expresse inhibuerit, patet ex juribus et decretis adductis *sup.* n. 48. Et ratio est quia privata persona non potest generalem constitutionem publici juris ecclesiastici vel civilis immutare aut impedire, l. *Nemo* 55, ff. *De legatis* 1, ibi: «Nemo potest in testamento suo cavere, ne leges in suo testamento locum habeant;» et c. *Requisivisti* 15, De testamentis, ibi: «Quia privata dispositio testatoris non potest generalem constitutionem canonis immutare.»

(68. Si plures sint a testatore deputati exsecutores, et unus eorum sit mortuus, vel in remotis existat, seu exsequi forte nolit; potest alius, etiam unicuique ex deputatis, nisi testator aliud disposuerit, officium executionis libere adimplere. *Communis*, textu expresso in c. *Religiosus exsecutor* 2, De testamentis, in 6, § *Sane*, ibi: «Sane pluribus a testatore simpliciter exsecutoribus deputatis, uno eorum mortuo, vel in remotis agente, aut id exsequi forte nolente, ne voluntatem testatoris impediri, vel nimium differri contingat, poterit alius, nisi testator aliud expresserit, officium executionis injunctum libere adimplere.»

(69. Nulli exsecutores, præter Summum Pontificem, ne episcopi quidem, relicta ad certas pias causas in alios usus vel causas, quamvis evidenter meliores essent, possunt ordinarie commutare, si voluntas determinata testatoris commode ac juste adimpleri possit. *Communis*, per text. in c. *Nos quidem* 3, De testamentis, c. *Ultima voluntas* 4, caus. 12, q. 2; Clementin. *Quia contingit* 2, De religiosis domibus, cum similibus.

(70. An autem, quando, et ob quas causas

possit mutari ultima voluntas testatoris præsertim quoad legata, aliasque pias causas a Papa et ab aliis, *vide* verb. *LEGATUM* a n. 143 ad 165.

(71. Exsecutores et hæredes intra quod tempus teneantur adimplere voluntatem testatoris, et quas pœnas incurrant, si negligentes fuerint? *Vide* d. verb. *LEGATUM* a n. 41 ad 46, et verb. *HÆRES* a n. 44 ad 52.

(72. Exsecutores et hæredes quibus et quo ordine distribuere possint et debeant legata pia a testatore relicta, *vide* d. verb. *LEGATUM*, a n. 47 ad 95, et a n. 125 ad 132.

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(73. De exsecutoribus testamentariis, de quibus et hic disserit auctor, gravis est quæstio illa, utrum ipsi, ubi sunt plures, conveniri in solidum queant de gestis administratione, tametsi non omnes administraverint.

(74. Hanc autem quæstionem sibi proposuit Rota in *Posnaniæ*. Legatorum 6 Decembris 1748, cor. bon. mem. vicecomit., et ita § 7 et seq. resolvit: «Constito ex hisce de acceptance executionis et administratione hæreditatis per Guilielmum exercita, inutiliter opponeretur quod eidem saltem suffragari debeat beneficium ordinis et excussionis, ut nempe cæteri quoque administratores, qui administrant, conveniri debeant, quodque ipse pro illis duntaxat rebus hæreditariis, quæ ad ejus manus pervenisse constet, remanserit obligatus. Objectum namque plenissime confutat ex eo quod, cum agatur de exsecutore et administratore voluntario, cum eo rigidius procedi solet, quia cum potuisset injunctum munus respicere, sibi debet imputare, si administrationem, prout debebat, non exercuit, ideoque nec beneficio ordinis et excussionis juvari debet, sed etiamsi non administraverit, in solidum conveniri potest, etc., vel saltem exuberat, ut quid modicum vel minimum de eadem administratione participaverit. Præcipue quia nulla habetur divisio hujusce administrationis, vel a judice, vel a testatore facta; adeoque quemadmodum apud omnes individua fuit administratio hæreditatis, ita quoque individua et solidalis resultat eorum obligatio erga legatarios. Nec unusquisque amplius excipere valet se rationem redditurum de bonis ad ejus manus perventis; quippe id procederet, ubi ageretur de administratione particulari, et adesset divisio administrationis, vel a judice, vel a testatore facta: secus autem ubi administratio fuit omnibus generalis, et solidaliter attributa et ab omnibus unitim acceptata.»

ARTICULUS IV.

Quoad ea quæ concernunt codicillum seu clausulam codicillarem.

SUMMARIUM.

1. Codicillus sic dictus quasi parvus codex. — 2. Codicillus quid sit? — 3. Codicillus debet esse sine hæredis institutione. — 4. Potest tamen esse cum hæredis institutione indirecta. — 5. Ad codicillum requiruntur solum quinque testes. — 6. Ad codi-